

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньою програмою «Міжнародний банківський бізнес»

на тему: «Заощадження домогосподарств як джерело
ресурсної бази банків України»

Виконавець:
студент ФФБС
41К групи
Рогальов О.А. _____
/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Жердецька Л.В. _____
/підпис/

Одеса 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Гроші є ключовим інструментом в економічній науці, оскільки особливого розвитку набувають операції відповідно до форм грошей. Свою форму гроші змінювали в процесі історичного розвитку. Головними видами функціональних форм грошей сьогодні є неповноцінні гроші: монети, паперові, кредитні (банкнота, вексель, чек), депозитні й електронні гроші, та новітня форма грошей – цифрові валюти.

Актуальність теми цифрових валют наразі дуже висока: відбувається поширення обсягів використання цифрових валют у світі, як абсолютно нового, інноваційного платіжного інструменту XXI століття, увесь цивілізований світ намагається запровадити у своїй країні цифрові валюти центральних банків, а світові лідери вже планують стандартизувати міжнародні розрахунки через цей новий платіжний засіб, ринок капіталізації криптовалют набув свого рекордного значення у 2,85 трлн дол. США, а феномен «криптовалюта» стає звичайним активом серед інвесторів. Саме через усі ці фактори питання розвитку та використання цифрових валют у світі та в Україні потребують подальших досліджень.

Питанням дослідження цифрових валют присвячені дослідження багатьох науковців, зокрема Н.М. Суворкова, А.Д. Заточная, Н.М. Пантелєєва, Р.А. Дименко, А.І. Шкляр, О. Синиця, С.В. Науменкова, В.І. Міщенко, Ю.А. Шувалова, Д.І. Шнейдерова, А.А. Ситник, Д.А. Губанов, Н.Ю. Шлюндт, Н.М. Суворкова, А.Д. Заточная, Н.М. Пантелєєва, Р.А. Дименко, А.І. Шкляр, О. Синиця, С.В. Науменкова, В.І. Міщенко та інші.

Метою дослідження є обґрунтування перспектив та умов використання цифрових валют у глобальній економіці.

Для реалізації зазначеної мети в роботі вирішуються такі **завдання** (по пп плану):

визначення типів цифрових валют, аналіз та їх порівняння з іншими видами грошей, визначення чітких критеріїв віднесення новітніх платіжних продуктів до цифрових валют розгляд правового регулювання криптовалют в Україні, оцінювання ринку криптовалют у тому числі аналіз питомої ваги 10-ти найвагоміших за капіталізацією криптоактивів, визначення економічної сутності стейблкоїнів, як виду криптовалюти, та дослідження найпопулярніших стейблкоїнів, аналіз досвіду інших країн щодо впровадження цифрових валют центральних банків, визначення етапів запровадження даних цифрових валют у країнах ЄС, складання економічної гіпотези та проведення кореляційного аналізу щодо результатів гіпотези, та визначення майбутнього України у технологічній гонці у запровадженні цифрових валют центральних банків, та аналіз результатів проведеного пілотного проекту НБУ.

Об'єктом дослідження є фінансовий ринок та процеси функціонування на ньому різновидів цифрових валют.

Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичний інструментарій ринку цифрових валют.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувалися такі методи дослідження: структурно-логічний аналіз; метод економічного аналізу (при дослідженні факторів впливу на процеси формування ринку криптовалют);

різноманітні прийоми статистичних методів, зокрема порівняння; методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції.

Інформаційна база роботи. Статистичну і фактологічну основу дослідження складають закони України, статті Міністерства Фінансів України, нормативні документи Національного банку України.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (64 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 66 сторінок. Основний зміст викладено на 60 сторінці. Робота містить 5 таблиць та 10 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи **«ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ»** Розглянуто економічний зміст цифрових валют, були окреслені їх переваги та недоліки та роль в еволюції сучасних грошей. Ми ознайомилися з визначенням «цифрова валюта» та дослідили сутність та відмінності трьох типів даної технології: криптовалюта, цифрова валюта центральних банків та віртуальна валюта.

Також у першому розділі був розглянутий ЗУ від 17.02.2022 р. «Про віртуальні активи», котрий поки що не є дійсним на території України, але його прийняття лише питання часу. Сам закон де-факто легалізує криптоактиви, криптобіржи та надає громадянам змогу захистити свої віртуальні вклади на судовому рівні.

Цей закон являється передумовою для подальшого можливого оподаткування віртуальних активів. Якщо це відбудеться, то можна спрогнозувати часткове укриття своїх віртуальних активів від контролюючих органів, оскільки криптовалюти допомагають проводити транзакції повністю анонімно. Проте потрібно розуміти, що якщо йде річ про криптобіржи, то вони ніяк не можуть анонімізувати транзакції, оскільки при реєстрації на такій біржі користувач повинен оприлюднити свої документи, та усі транзакції, котрі були зроблені з його особистого запису втрачають анонімність.

У другому розділі **«РОЛЬ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ У СВІТОВІЙ ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ»** Проведено аналіз десяти найпопулярніших криптоактивів з 19 388 загальної кількості криптовалют на 01.05.2022 р. та їхня питома вага на ринку криптовалют, визначили сутність стейблкоїнів, їхню роль на ринку, провели аналіз найпопулярніших стейблкоїнів та як практично можна їх придбати на криптобіржі Binance. Надана класифікація стейблкоїнів дозволило зрозуміти, що найстабільнішими стейблкоїнами є забезпечені долларом або дорогоцінним металом. Третій же тип стейблкоїнів, котрі забезпечені іншими криптовалютами є більш прибутковим, але й разом з тим більше ризиковим, оскільки при критичному обрушенні цін на криптовалюту, котра являється заставою, стейблкоїни за принципом доміно обрушуються разом з нею.

Також у другому розділі були названі основні причини досліджень цифрових валют центральних банків у світі. Проведений аналіз світового досвіду у вдалому та невдалому запровадженні та дослідженні ЦВЦБ дозволив зрозуміти наскільки сьогодні

актуально досліджувати цю тему. Запровадження цифрових валют центральних банків розглянемо у третьому розділі.

У третьому розділі **«ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ»** Поставлена економічна гіпотеза, щодо залежності темпів росту ВВП країн світу з найбільшими прибутками (за версією світового банку), та обсягами світової ринкової капіталізації криптовалют. Проаналізувавши усі необхідні показники, тенденції та динаміки був сформований висновок, щодо часткового підтвердження економічної теорії. Тому при збільшенні ринкової капіталізації криптовалют темп росту ВВП розвинутих країн буде незначно збільшуватися. Але зв'язок слабкий, оскільки у порівнянні фігурували локальні показники (темпи росту ВВП окремих країн) та глобальний показник - обсяги світової ринкової капіталізації криптовалют.

Серед іншого у третьому розділі була проаналізована перспектива України у запровадженні цифрових валют центральних банків. Виявилось, що Україна пліч-о-пліч з іншими світовими лідерами вже провела пілотний проект своєї «є-гривні», котру емітував національний банк України, та провів дослідження щодо її використання. Сам НБУ прийшов до висновків, що загалом впровадження є-гривні неможливе без значних інвестицій та часу на модернізацію платіжної інфраструктури для такого інструменту, оскільки український ринок платіжних послуг характеризується високим рівнем конкуренції, концентрації та сформованою інфраструктурою. Ця технологія може як позитивно вплинути на економіку (вплинувши на фінансову інклюзію, полегшити та здешевити грошові перекази), так і стати «руйнівною» для України, оскільки НБУ не знає яка кількість населення довіриться цієї технології, як на неї відреагують юридичні особи, чи буде на неї попит, чи витримає банківська сфера таку трансформацію. Ці всі питання залишаються у національного банку України актуальними для подальшого дослідження.

ВИСНОВКИ

Проведене наукове дослідження дало змогу сформулювати низку висновків теоретико-методичного та практичного характеру, котрі забезпечили досягнення поставленої мети.

По-перше, теоретичне узагальнення основних положень сутності цифрових валют дозволило обґрунтувати, що це цифрове вираження або віртуальної валюти (нефіатної) або є-грошей (фіатної валюти). Виокремлено їх унікальні риси на підставі компаративного аналізу за такими критеріями: внутрішня вартість, здатність до фальшування, чутливість їх купівельної спроможності до інфляції, можливість анулювання платежу.

По-друге, Аналіз закону України від 17.02.2022 року «Про віртуальні активи» дозволив зробити висновки, що як тільки цей закон буде підписаний Президентом України та вступить в силу, то одразу ж буде на правовому рівні легалізовані віртуальні активи, тобто криптовалюти. Національний банку України та Національна комісія з цінних паперів та фондових ринків набудуть статусу органів контролю за

ринком віртуальних активів. Стає зрозумілим, що НБУ буде вимагати від криптобірж прозорості та дотримання встановлених вимог.

По-третє, обґрунтовано, роль найпопулярніших криптоактивів на ринку криптовалют та визначено сутність стейблкоїнів. Було досліджено, що завдяки стейблкоїнам та різним технологічним алгоритмам їх реалізації криптовалюта ймовірно зазнає масштабування на ринках платежів та кредитування, на яких донині домінують фіатні гроші. Своєю чергою, стейблкоїни є наслідком фінансових деривативів у сфері цифрових валют, які виконують роль інструменту зниження загального ризику для учасників угод з цифровими активами.

По-четверте, аналітичний огляд світового досвіду щодо запровадження та дослідження цифрових валют центральних банків. Досвід Еквадору та Сенегалу, країн, що відмовилися від запровадження ЦВЦБ, дав зрозуміти, що Україні важливу роль має сприйняття населення новітніх фінансових послуг, фінансова грамотність та довіра державним фінансовим установам. Поряд з цим було проведено дослідження досвіду Багамських островів та Нігерії (країн, що вже запустили ЦВЦБ у межах власної держави).

У роботі, була сформована економічна гіпотеза, котра частково підтвердилася щодо прямої залежності між темпів росту ВВП розвинутих країн та світової ринкової капіталізації криптовалют. В межах роботи над гіпотезою здійснено порівняльний аналіз фінансових показників та кореляційний аналіз, за результатами якого встановлено силу та характер залежності темпів росту ВВП та світової капіталізації криптовалют. Було виявлено середній зв'язок між капіталізацією ринку криптовалют з темпами росту ВВП Італії та США 0,447 та 0,463 відповідно, що й є ключом до підсумкового висновку стосовно гіпотези.

Наприкінці було проведено дослідження перспектив впровадження цифрової валюти центрального банку в Україні. Проаналізований пілотний проект від НБУ дозволив виявити та класифікувати ризики запровадження є-гривні, скласти приблизну таблицю ставок комісійної винагороди користування платформою ЦВЦБ.

Національний банк України прийшов до висновків, що впровадження є-гривні неможливе без інвестицій та часу на модернізацію платіжної інфраструктури для такого інструменту, та він продовжить працювати у цьому напрямку вивчаючи світовий досвід та аналізуючи усі ризики. Можливо буде проведений другий пілотний проект більш масштабніший за перший заради аналізу попиту в населення.